

«скривдженій» державі почесне положення другого гаранта Рейнського пакту. 1 грудня 1925 Локарнські угоди були остаточно підписані в Лондоні. Незабаром вони були ратифіковані парламентами країн, що брали участь в пакті [1, 109].

Отже, загалом Локарнська конференція створювала систему європейської безпеки, яка базувалася не на військово-політичних союзах, а на гарантійних і арбітражних угодах. Згідно з ухвалою конференції Великобританія ставала «головним арбітром» у Західній Європі.

Водночас конференція засвідчила, що Німеччина досягла рівноправності у відносинах з іншими європейськими державами, зробивши перший крок на шляху до ревізії Версальського договору. Невдовзі з Німеччини була відкликана міжсоюзницька комісія і фактично припинений військовий контроль. За рішенням Ліги Націй із Саарської області виводилися французькі війська. Таким чином, Німеччина забезпечила собі свободу дій у Західній Європі.

Список використаних джерел і літератури:

1. Аршинцева А. О. Локарно, 80 лет назад / А. О. Аршинцева, А. Е. Глушков. М.: Мысль, 2007. 236 с.
2. Богатуров А. Д. Системная история международных отношений: События 1918-1945. М.: Мысль, 2006. 309 с.
3. Мустафазаде Т. Т. Вопрос о проливах на Лозаннской конференции и позиция советской делегации. М.: Мысль, 2002. 147 с.

Бабій Дарія

«КОЛЕКТИВНИЙ» VS. НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС У СУЧАСНОМУ ВИМІРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

В статті аналізуються особливості співвідношення міжнаціональних/колективних інтересів та національних інтересів держав-членів Європейського Союзу на прикладах загальноєвропейських інтеграційних ініціатив в рамках Об'єднання.

Ключові слова: ЄС, європейська інтеграція, «колективний» інтерес, національний інтерес, особливості інтеграційних процесів.

The present article analyzes the peculiarities of the correlation of international/collective interests and national interests of the European Union members on examples of the whole European integration initiatives within the framework of the Association.

Keywords: EU, European integration, «collective» interest, national interest, peculiarities of integration processes.

Інтеграційні процеси в Європі стали результатом низки політичних, економічних та соціокультурних проблем на континенті. Європейське об'єднання вугілля та сталі було створене з метою вирішення проблем відновлення промисловості та врегулювання післявоєнних відносини

європейських держав з Німеччиною; ЄЕС мало на меті підвищити економічну стабільність та забезпечити сталий розвиток європейських економік. Сучасний ЄС охоплює не лише економічний, а й політичний, юридичний, соціокультурний та інші вектори співробітництва. Наразі ж ЄС виступає у ролі інтеграційного об'єднання не лише у економічній сфері, а у політичній, юридичній/правовій та соціально-культурній, а також у якості, свого роду, «гаранту» стабільності розвитку держав-членів об'єднання. Особливістю і певною мірою «запорукою успіху» цього процесу слугує паритет національних інтересів із «колективними»/міжнаціональними інтересами в межах Союзу.

Мета даного дослідження – проаналізувати співвідношення національного та «колективного»/міжнаціонального інтересу в контексті розвитку Європейського проекту.

На засіданні Європейського парламенту ще у 2011 році Жозе Манеуль Баррозу зазначив, що ЄС в цілому та єврозона зокрема перебувають в «глибокій» системній кризі. Глава Єврокомісії запропонував державам-членам Євросоюзу «обмежити свій суверенітет в ім'я посилення впливу Європи в світі» [10]. Він виступив за посилення політичної інтеграції через делегування повноважень національних урядів держав-членів ЄС інститутам ЄС, що в повній мірі відповідає закріпленому в праві ЄС принципу пропорційності і субсидіарності. В контексті цього, світова фінансова криза, що почалась в США, значно вплинула на ЄС і спричинила кризу неплатежів. В таких умовах держави-члени ЄС зайнялися пошуком виходу з ситуації, що склалася, і вирішили скористатися «давніми» ідеями, пов'язаними з реалізацією процесу політичної інтеграції. Але не всі держави розділяли такі ідеї, зокрема Велика Британія та Чехія, побоюючись значної втрати суверенітету [10].

Наростання «швидкості» та «необхідності» процесів європейської інтеграції відбулося ще до завершення холодної війни. Дві світові війни ХХ ст. продемонстрували необхідність реорганізації спільної політики: настав час закріпити європейські зв'язки, підсилити надії на «світле та мирне майбутнє». Результатом всього цього стало підписання Маастрихтського договору 1993 року та утворення ЄС з курсом на прийняття єдиної валюти.

Такий економічний проект, як створення єдиної валюти, мав покращити стандарти життя шляхом розподілу ресурсів, дотримання принципів порівняльної переваги, збільшення конкуренції, закріплення економічної стабільності. Це проект також мав і політичну мету: зблизити народ та держави, а також забезпечити мирне співіснування. Проте досягти цих цілей не вдалось, однією із причин цього було те, що передбачався союз 19 кардинально різних держав, об'єднаних разом. А за єдиною валютою стояла не лише одна суверенна держава з чітко визначеними інтересами та політичними цілями, а конгломерат різноманітних держав.

Введення євро як єдиної валюти для ряду держав Європейського союзу позбавило їх уряди можливості проводити незалежну монетарну політику, оскільки це стало тепер прерогативою Європейського центрального банку (ЄЦБ) [3]. Тобто члени Євросоюзу з тих пір не могли при необхідності девальвувати національні валюти для підтримки свого експорту і, відповідно, для вирівнювання платіжного балансу [3].

Наступною проблемою, з якою стикнувся ЄС, стала Шенгенська зона. Саме міграційна криза, потік «біженців» до Європи (і головне: що на ділі більшість – це економічні мігранти, які просто скористалися ситуацією; серед них були в основному не жебраки сирійці, які осідали в сусідніх близькосхідних країнах, а колишні держслужбовці та бізнесмени) поставили під загрозу існування Шенгенської зони та розпочали жваві дискусії щодо її скасування. Як відзначив у 2016 році Дональд Туск: «Березневе засідання Європейської Ради стане останнім шансом зрозуміти, чи працює наша стратегія ... Якщо ні – ми зіткнемося з сумними наслідками, такими як розвал Шенгенської зони. Зрозуміло, ця альтернатива нашої стратегії безрадісна, тому я закликаю країни-члени в повній мірі реалізовувати стратегію».

Після масштабного розширення у 2004 році з новою «гостротою» постало питання реформування принципів управління та інститутів ЄС. Разом із розширенням, поглиблення інтеграційних процесів в межах ЄС стало ускладнюючим фактором у процесі прийняття рішень та підняло питання необхідності розробки документу для чіткої організації діяльності інститутів Євросоюзу і розмежування компетенцій національних урядів держав-членів і наднаціональних структур.

Ще наприкінці 1990-х рр. європейські парламентарі почали піднімати питання створення узгодженого законодавства, необхідного та сприяючого координації роботи в рамках ЄС. Ухвалення Конституції Європейського союзу мало стати якісно новим етапом європейської інтеграції, значно посилити інститути Європейського союзу і логічно продовжити кампанію розширення ЄС, тим самим перейти з економічного на політичний інтеграційний рівень. Крім того, передбачалося, що Конституція вбере в себе всі раніше підписані договори, і тим самим єдиний документ зможе спростити розуміння законодавчої бази ЄС [6]. Проте в реаліях сталось навпаки: частина держав відхилила конституційний проект через недостатню проінформованість та через страх втрати суверенітету.

Розроблена Конституція ЄС представляла досить велику загрозу суверенітету національних держав-членів ЄС. Документ дозволяв державам самостійно діяти лише в тих сферах, які не є компетенцією самого Європейського союзу. Конституція надавала повноваження інститутам ЄС в питаннях зовнішньої політики, оборони, імміграції, торгівлі, енергетики, сільського господарства, рибальства і ще в багатьох інших галузях. Процес підписання даного документу продемонстрував,

що більшість держав-членів ЄС не були готові делегувати значну частину власного суверенітету міжнародним та наднаціональним органам.

Негативне голосування за загальноєвропейську Конституцію у Франції та Нідерландах, незважаючи на її ратифікацію в 18 країнах-членах, стало результатом поєднання невдоволення як загальної тенденції розвитку Європейського союзу і зниження його ефективності, так і внутрішньополітичною проблемою кожної з держав. Виборці вважали надмірну централізацію ряду спільних політик ЄС загрозою національному суверенітету.

Як можна помітити масштабне розширення ЄС не тільки багаторазово ускладнило процес прийняття, пошук компромісних рішень з основних питань діяльності ЄС, але і збільшило якісну неоднорідність об'єднання. Таким чином, всередині ЄС відбувся поділ як держав-членів, так і їх інтересів.

Відбулося різке розшарування національних та наднаціональних інтересів та пріоритетів, що відповідно посприяло формуванню збільшенню кількості різних точок зору на одні і ті ж самі питання порядку денного організації. Наявність чималої кількості держав-членів, які по-різному вбачають інтеграційні процеси та спільну політику, посприяло появі ряду криз в ЄС, які демонструють слабкість механізмів консолідації держав.

Таким чином, можна зробити висновки про те, що інтеграційні об'єднання ЄС пройшли в процесі свого розвитку шлях від зони вільної торгівлі до політичного союзу. Особливістю цього процесу стала узгодженість інтересів між державами на трьох рівнях: (i) міждержавний; (ii) колективний/міжнародний; (iii) наднаціональний. Події періоду після закінчення холодної війни є свідченням спроби ЄС як єдиного інституту перейти до створення політичного союзу. Основною проблемою в даному контексті виступив процес узгодження позицій між усіма державами членами, які продемонстрували власну неготовність або небажання підсилити рівень інтеграційних процесів в межах Європейського проекту.

Список використаних джерел і літератури:

1. Авилова М. А. Европейская интеграция: от истории к современности. Серия История. Политология. Экономика. Информатика. 2012. № 7 (126). Выпуск 22. С. 279-284.
2. Альтова И. П., Каверина Е. А., Михайловская И. В. Последствия введения единой европейской валюты для стран Европейского Союза. Санкт-Петербургский государственный политехнический университет. XXXI Неделя науки СПбГПУ. Материалы межвузовской научной конференции. 2003. Ч. XI: С. 83-84.
3. Поливач А. П. Единая европейская валюта и внешняя торговля стран еврозоны. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/edinaya-evropeyskaya-valyuta-i-vneshnyaya-torgovlya-stran-evrozony> .

4. Имангалиев Р. Н., Рангулова Э. Т. Проблема принятия Конституции ЕС – новый вызов европейской интеграции. Ученые записки Казанского государственного университета. Том 151, кн. 1. 2009. С. 206-216.
5. Казаринова Д. Б. Конституция ЕС: сущность, причины провала и возможные перспективы. Российский университет дружбы народов. Политология. М. 2007, №1, С. 84-93.
6. Конституция Европейского союза: история подготовки и причины провала ее ратификации. URL: http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/18818/1/2009_2_JLIR_kruk_r.pdf .
7. Никонов В. А. Европейская интеграция и движение к единой Европе. Государственное управление. Электронный вестник. № 49. 2015 г. С. 6-26.
8. Открытые границы ЕС в контексте национальной и общеевропейской идентичности на примере отдельных стран Евросоюза. URL: http://vital.lib.tsu.ru/vital/access/manager/Repository/vtls:000628250?f0=s_m_creator%3A%2C+Константин+Павлович .
9. Пищулов В. М. Единая валюта и проблемы еврозоны. Уральский государственный лесотехнический университет. Финансы и кредит. Денежное обращение, №45 (429). 2010. С. 6-16.
10. Шаповалов Н. И. Политическая интеграция Европейского Союза как путь выхода из финансового кризиса. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/politicheskaya-integratsiya-evropeyskogo-soyuza-kak-put-vyhoda-iz-finansovogo-krizisa> .
11. Даргель В. Соотношение наднационального и межнационального начал в ЕС. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/sootnoshenie-nadnatsionalnogo-i-mezhnatsionalnogo-nachal-v-evrosoyuze> .
12. Формирование политической системы ЕС. URL: http://scjournal.ru/articles/issn_1993-5552_2007_7-1_44.pdf .

Воронецкий Александр

ЄВРОПА ТА США У СТАНОВЛЕННІ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ «ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ»

Розкрито походження та сутність різних уявлень Сполучених Штатів Америки та Європи стосовно нового світового порядку після розпаду біполярної системи міжнародних відносин шляхом осмислення їх історичних обставин розвитку.

Ключові слова: «світовий порядок»; «США»; «Європа»; «месіанство»; «прагматизм»; «клятва на Мейфлауер»; «Левіафан». *The article explains the origin and nature of the different viewpoints of the United States of America and Europe in case of the question about the new world order after the bipolar system of international relations.*

Keywords: «world order», the USA, Europe, «messianism», «pragmatism», «swear on Mayflower», «Leviathan».